

Könyvtáraink és az új kormányprogramm

Az utóbbi időben egyre gyakoribb jelenség, hogy a könyvtárak, feladataikat felismervé, részt vesznek a társadalmi, politikai megmozdulásokban. Tapasztaltuk ezt a választások, a nyári mezőgazdasági munkák idején. Az időszzerű feladatok ismertetését, népszerűsítését, a vonatkozó irodalom terjesztését nem egy helyen igen jó eredménnyel végezték. Ez a munka eddig leginkább központi útmutatás nyomán történt. Noha egyes könyvtárosaink ebben a munkában sok új módszert alkalmaztak, zömmel változtatás nélkül követték a megadott irányelveket.

Kormányunk új programja is megmozgatta a könyvtárakat. Sok helyen azonban nem várták meg a módszertani útmutatókat, hanem — mivel megértették fontosságát — rögtön hozzáláttak megismertetéséhez és népszerűsítéséhez. Bár a nyári időszak egyáltalán nem »szezónja« a könyvtári munkának, megyei és járási könyvtáraink pedig általános állományfelmérést is végeztek, mégis több könyvtár ötletesen és eredeti módon végezte a kormány programjának népszerűsítését.

A békéscsabai megyei könyvtár például a vidám vásárt használta fel. A vásáron könyvtári pavilont állítottak fel, propagandájuk középpontjába a kormányprogramot állították és a kormányprogramot népszerűsítő jelmondatokat. A pavilon elé 60 széket tettek és mivel erről a vásár területén mások nem gondoskodtak, a sétálógató közönség odament pihenni. A könyvtár olvasnivalót adott a pihenőknek, a pavilon igen népszerű volt, a könyvtár az érdeklődés középpontjába került. Egyedül a könyvtárnak jutott eszébe, hogy a közönség ilyen alkalommal szívesen küldözget üdvözlőlapokat. A könyvtár sok ezer üdvözlőlapot nyomtatott, amelynek egyik oldalán a könyvtárat népszerűsítő felhívás volt. A lapért mindenki odatódult a pavilonhoz, sok ezret küldtek így szét.

A szekszárdi megyei könyvtár röplapokat nyomtatott, amelyeken a minisztertanács őszi mezőgazdasági munkákra vonatkozó határozatát ismertette, feltüntetve a legfontosabb határidőket. A röplapok egy része számolócédulának készült. Ezeket a vendéglátó üzemekben

és egyéb üzletekben helyezte el a könyvtár és ott használják fel. A számolócédulák jól szolgálják a minisztertanács határozat megismertetését és a könyvtár népszerűsítését.

A szolnoki könyvtár a megye területén levő vezetékes rádiót használta fel. Szolnok megyében több tízezer helyen van már vezetékes rádió, amely naponta egy-egy óra helyi műsört is ad. Ebbe kapcsolódott a megyei könyvtár, megszólaltatva ott egy-egy olvasóját. Ezek a riportok a kormányprogrammal kapcsolatosak.

A felvilágosító munkát régebben sok könyvtáros elszigetelten végezte. A kormányprogrammal kapcsolatos munkát azonban már sokan összekapcsolták a népművelési munka egyéb ágaival. Különösen a »Kérdezz, felelek«-estek sikeréhez járultak hozzá. Fejér megyében pl. maga a könyvtár volt a felelős egyes minta »Kérdezz, felelek«-estekért. Győrszentivánon pl. a könyvtár volt az egyik hely, ahova a kérdéseket beadták. Bács-Kiskun megyében Izsákon és Fülöpszál-

A Békés Megyei Könyvtár levelezőlapja a könyvtár népszerűsítésére

láson maga a könyvtár vállalta az estek megrendezését és gondoskodott a közönség toborzásáról. Hajdu megye egyes könyvtárai kiállításokat vittek a »Kérdezz, felelek« estekre.

Fejér megyében a megyei népművelési osztály ünnepi esteket rendezett a fontosabb termelészövetkezeti községekben. A könyvtár ezekre vándorkiállítást vitt »dolgozni és művelődni egyet jelent« jelmonddal, a kormányprogramot népszerűsítő felhívásokkal és egyéb szemléltető anyaggal. Kápolháson pl. 1200-an vettek részt a termelészövetkezet udvarán rendezett ünnepi esten.

A kaposvári megyei könyvtár útmutatást adott a megye könyvtárosainak, hogy a termelészövetkezetek megszilárdításának előmozdítására a megyében szeptember és október hónapban rendezett előadásokra könyvkiállításokkal készüljenek. A könyvtár a kormányprogram népszerűsítésére, a megyei pártbizottsággal együtt, »Somogy népe a növekvő jólét útján« címmel, helyi példák-ból, riportokból igen színes, érdekes broszúrát készített, amit Somogy megye minden népnevelője használ. A Somogyi Népművelő 6. számának összeállítását is jórészt a megyei könyvtár végezte. A megyei könyvtár ezeket a broszúrákat minden könyvtárába eljuttatta és útmutatást adott felhasználásukra.

Üzemi könyvtáraink közül a Mávaut könyvtára fejtett ki élénk propaganda tevékenységet. Hangszórós kocsijának oldalára nagy grafikonokat helyeztek el, amelyek az árak csökkenését szemléltették. Bemutatták a különbséget a nyugati államokban levő áremelkedés és a hazai árcsökkenés között. Kimutatták, hogy egy-egy dolgozó az árcsökkenés következtében mennyit takarít meg. Ezen alkalmakkor könyvtárkiállítást is rendeztek.

A már említett kiállításokon kívül a szemléltető propaganda más eszközeit is használták egyes megyei könyvtáraink. A győri könyvtár pl. az előcsarnokban elhelyezte az új árak jegyzékét és néhány tárgyat is odaállított a régi és az új ár feltüntetésével (varrógép, rádió). Ugyancsak itt helyezte el a könyvtár a járási tanács értékelését az őszi mezőgazdasági munkák haladásáról, faliújság formájában. Legfelül van a minisztertanácsi határozat, közösen a járás térképe, kétoldalt az eredmények. A fali-

újság másik részén példák, hogyan érintettek egyes parasztokat az adókedvezmények, árcsökkenés stb.

A hódmezővásárhelyi megyei könyvtár a könyvtár elé hatalmas vitrint állított. Egyik oldalán a Szabad Nép, világtérképpel összekapcsolva, a fontosabb cikkek bekeretezve, a másikon pedig »Mit adott az új kormányprogram« cím alatt cikkpropagandaanyag, helyi példák-ból.

A miskolci könyvtár rajzos plakátot készített, szintén helyi példák-ból: egy-egy dolgozó parasztnak mennyit jelent a beadási kötelezettség csökkentése, vagy az adóelengedés gabonában és egyéb terményben. A könyvtár ezt a plakátot sokszorosítva szétküldte a megye minden községébe. A plakáton kihagyott üres helyeket helyi adatokkal tölthetik ki a könyvtárosok.

Plakátot küldött szét minden könyvtárába a kaposvári, a szolnoki könyvtár is. A kecskeméti könyvtár a kormányprogramot küldte ki a falusi könyvtárakba.

»A Könyvtáros« legutóbbi számának vezető cikke igen sok érdekes példát közölt a cséplőgépnél való felolvasásokról. A legtöbb megyei könyvtárunk ezeket a felolvasásokat majdnem mindenütt az új kormányprogram megismertetésére és népszerűsítésére is felhasználta.

A debreceni és a székesfehérvári könyvtár területén különösen a cséplőellenőrnek beosztott könyvtárosok működtek jól. Pl. Halmi János, a Fejér megyei Csósz község könyvtárosa 42 felolvasást szervezett cséplőgépeknél. Özv. Szijjártó Lajosné cséplőellenőr magát a kormányprogramot és a vele kapcsolatos cikkeket olvasta fel. A tiszánánai könyvtáros a község területén dolgozó 12 cséplőgép versenyt úgy segítette, hogy naponta mind a a 12 géphez kis plakáton eljuttatta, hogy az előző nap ki érte el a legjobb eredményt. A plakáton az is rajta volt, hogy a napi eredmény mit jelent egy-egy cséplőmunkásnak terményben.

A szolnoki könyvtár a termelészövetkezeti brigádokban szervezett felolvasásokat a kormányprogram népszerűsítésére. A nyáron 83 brigádban rendeztek felolvasást. A kezdeményezés figyelemre méltó, mert eddig a mezőkön tartott felolvasásokat szinte lehetetlennek tartottuk. Az utat a példa mutatja: ahol ki-

alakulnak a brigádok, tehát megvannak a kollektívák, lehetőség nyílik a brigádokkal való foglalkozásra is.

Az említett néhány példán látjuk, hogy sok könyvtárunk komoly munkát végzett a kormányprogram népszerűsítése érdekében. Látni kell azonban, hogy az új kormányprogram az életszínvonal emelésével a kulturális igények növekedését is maga után vonja. Nem egy megyei könyvtárunk új könyvtárai szervezésével készül ennek kielégítésére. Somogy megye területén pl. 50 új könyvtár nyílik ebben az évben.

A megnövekedett igények kielégítése már meglévő könyvtárainkban az állomány erőteljes gyarapítását is jelenti. A könyvtár az állomány gyarapításánál vegye jobban figyelembe a tömegek igényeit. Központi szerveink eddig meg lehetőséget nyújtottak az egyoldalúsággal a könyvtárak politikai nevelő funkcióját emelték ki. Háttérbe szorult a könyvtárak szerepe az általános műveltség terjesztése terén. A könyvtár pl. nemcsak akkor neveli a bányászokat, ha számukra csak bányásztemájú szépirodalmat vagy bányász szakkönyveket ad, hanem akkor is, ha kezükbe adja a világirodalom nagy al-

kotásait vagy más értékes, szórakoztató szépirodalmat. Nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy az olvasók a legtöbbször szórakozni is akarnak, mikor egy-egy könyvet kivesznek a könyvtárból.

Az olvasótábor további kiszélesítésének egyik feltétele az effajta irodalom nagyobb mérvű beszerzése. Jól tudják ezt könyvtárosaink. A sor most a könyvtáradáson van, mert könyvtárosaink panasza éppen az, hogy a magyar klasszikusok és a világirodalom klasszikusainak jórésze egyáltalában nem kapható.

A felvilágosító és népszerűsítő munkát könyvtárosaink közül igen sokan eddig úgy tekintették, mint rendes könyvtári munkájuktól eltérő, sőt annak rendes menetét gátló feladatot. Az új kormányprogrammal kapcsolatos munkát azonban sok könyvtárunk már nem »kampányfeladatként« végezte, hanem beépítette rendes könyvtári munkájába. Ez az a követendő út, amelyen a könyvtáraknak a további munkák során is haladniuk kell.

SALLAI ISTVÁN

az Országos Széchényi Könyvtár
helyettes vezetője.

„A magyar könyv“

Országos könyvkiállítás a Nemzeti Múzeumban

A könyvkiadás, a könyvterjesztők, a könyvtárosok és az olvasók közös ünnepeinek, az Ünnepi Könyvhétnek megnyitója volt október 3-án a Magyar Könyvkiállítás kaputárása a Nemzeti Múzeumban.

— Népünk olvasó, betűértő nép lett — mondotta megnyitó beszédében Darvas József népművelési miniszter, könyvkiadásunk és könyvtárhálózatunk fejlődését hangsúlyozva. — Egyre inkább birtokába veszi a szépség és a tudás betűbe öntött kincseit. A könyv a dolgozó tömegek mindennapi kenere már, s nem ritka ünnepi eledel.

A dolgozók »mindennapi kenere« a kiállításon

A múzeum márványtermének előcsarnokában idei könyvtermésünk legújabb példányait látjuk a félkörben el-

helyezett tárlók üveglapjai alatt. Magában a teremben, a bejárattal szemben levő főfal központi felirata büszkén hirdeti, hogy az 1938. év 17,300.000 példányban megjelent 8152 kiadványával szemben 1952-ben 48,200.000 példányban 15,028 kiadványt adtak kiadóink az olvasó nép kezébe. A kiállítás e témáját részekre bontva, vitrinekben és tárlókban kiállított könyvek és feliratok illusztrálják díszes kivitelű fényképnagyítások között, amelyek felirataikkal együtt a kiállítás egy-egy részének tartalmára és jelentőségére figyelmeztetnek.

A tudományos kiadványok üveges szekrényei majdnem egész szélességében elfoglalják a főfalat. A Szikra-kiadványok kiállítási része a politikai és ideológiai irodalom óriási arányú terjedését szemlélteti számokban és különféle kivitelű kiadványokban. A marxizmus-leninizmus klasszikusainak művei a fel-